

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ЛІЗИНГООДЕРЖУВАЧІВ

Анотація. У статті розглянуто основні критерії оцінки кредитоспроможності лізингоодержувача з урахуванням ризиковості лізингових операцій. Подано систематизовану характеристику групи показників для визначення кредитоспроможності лізингоодержувача. Узагальнено фінансові та нефінансові чинники впливу на фінансовий стан лізингоодержувача.

Ключові слова: лізинг, лізингова діяльність, кредитоспроможність, лізингоодержувач, лізингодавець, ризик.

ОБЩИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ КРЕДИТОСПОСОБНОСТИ ЛИЗИНГОПОЛУЧАТЕЛЯ

COMMON APPROACHES TO ASSESSING THE CREDITWORTHINESS OF THE LESSEE

Аннотация. В статье рассмотрены основные критерии оценки кредитоспособности лизингополучателя с учетом рискованности лизинговых операций. Дана систематизированная характеристика группы показателей для определения кредитоспособности лизингополучателя. Рассмотрены финансовые и нефинансовые факторы влияния на финансовое состояние лизингополучателя.

Ключевые слова: лизинг, лизинговая деятельность, кредитоспособность, лизингополучатель, лизингодатель, риск.

Abstract. The basic criteria for assessing the creditworthiness of the lessee considered in the article. The group of indicators systematized for determining the creditworthiness of the lessee. Financial and non-financial factors summarizes for the impact on the financial position of the lessee.

Key words: leasing, leasing activity, creditworthiness, lessee, lessor, risk.

Вступ. Однією з особливостей лізингових відносин є можливість розподілу ризиків між його суб'єктами, що робить лізинг привабливою формою фінансування. Водночас, зважаючи на високі ризики неплатежу або ризик неповернення предмета лізингу, лізингові компанії часто стикаються з проблемою якісної оцінки фінансового стану лізингоодержувача, особливо серед малого та середнього бізнесу. Лізингова компанія бере на себе кредитний ризик, тому проведення належної оцінки кредитоспроможності дозволяє уникнути негативних наслідків викликаних змінами в економіці або в роботі лізингоодержувачів. Перед лізингодавцями постають питання, які саме методи будуть найкращі в застосуванні при оцінці кредитоспроможності, переваги та недоліки певних підходів, особливості їх використання тощо.

Детальний огляд різноманітних видів ризиків у лізинговій діяльності досліджено в багатьох працях вітчизняних учених: В.Т. Другова, О.В. Дорофєєва, Г.Т. Сенькович, Л.Я. Снігір, А.Л. Походзяєва, В.І. Рошило, О.Ф. Вітг. Загальна ж проблема управління ризиками не так глибоко досліджена науковцями, тому розробка превентивної ризикової політики лізингової компанії є доцільною та необхідною.

Постановка завдання. Метою статті є огляд і систематизація критеріїв оцінки кредитоспроможності лізингоодержувача з врахуванням найпоширеніших видів ризиків, а також аналіз досвіду банківських установ при оцінці платоспроможності клієнтів малого і середнього бізнесу та його використання в лізинговій діяльності.

Результати. Найчастіше в сучасній практиці лізингу зустрічаються такі види ризиків [1, с. 113–114]:

- ризик неплатежу, який проявляється при здійсненні усіх видів фінансування, особливо за умов дефіцитності обігових коштів. Для його запобігання потрібно проводити ретельну експертизу лізингового проекту та аналіз фінансового стану клієнта з метою запобігання цього ризику, а також шукати прийнятні й надійні джерела фінансування;
- ризик загибелі або неможливості подальшої експлуатації об'єкта лізингу. Для його уникнення здійснюється страхування майна, а також стимулювання лізингоодержувача до добросовісного використання устаткування;
- юридичний ризик полягає у зміні на поточний момент нормативно-правової бази. З метою зменшення важких наслідків такого ризику необхідним є: аналіз політичної ситуації в країні лізингоодержувача; збільшення ризикової премії пропорційно передбачуваному роз-

міру ризиків; міжнародні угоди про гарантію інвестицій; аналіз податкового законодавства держави лізингоодержувача тощо.

На думку Р. Іваненка, основною загрозою для лізингодавця є кредитний ризик, тому необхідно здійснювати поетапний аналіз економічної активності лізингоодержувача для оцінки кредитного ризику [2, с. 271]. Ми погоджуємось з твердженням, що при настанні кредитного ризику це може мати суттєві негативні наслідки для компанії, втім інші ризики також не можна нівелювати. Наприклад, ризик ліквідності чи валютний ризик, як показала практика останніх років, можуть мати не менш загрозові наслідки. В.І. Горемикін формулює головні ідеї фінансово-економічної оцінки лізингу винятково для використання інвестиційних проєктів, оскільки вважає поточне фінансування виробничих цілей за допомогою лізингу менш ефективним [3, с. 297]. На нашу думку, така позиція обмежує можливості лізингу й не враховує ризики при фінансуванні малого бізнесу, що буде суттєвою помилкою у вітчизняних умовах. Тому ми схилиємось до напрацювань Ю. Колядюка, підходи якого ми взяли за основу формування ефективної оцінки кредитоспроможності лізингоодержувача. Як правило, всі способи оцінки кредитоспроможності поділяють за типом і часом угод, тобто, аналіз кредитоспроможності при фінансуванні поточної діяльності та короткостроковому фінансуванні; при фінансуванні довгострокових та інвестиційних проєктів чи при мікрофінансуванні.

В організаційній структурі більшості лізингових компаній наявність окремих підрозділів чи відділів з управління ризиками є надзвичайно важливим питанням. Звичайно, що утримання такого підрозділу буде важким кроком для невеликих компаній. Дослідник О.В. Дорофєєва в таких випадках рекомендує покладати відповідні обов'язки та повноваження хоча б на кількох визначених працівників, адже запобігання ризику набагато ефективніше, ніж втрати, пов'язані із його настанням. Зокрема, завданнями відділу з управління фінансовими ризиками мають бути [1, с. 112–114]: створення та введення системи комплексного управління фінансовими ризиками; прийняття своєчасних та ефективних рішень, заходів, спрямованих на усунення виявлених недоліків і порушень у сфері управління фінансовими ризиками.

З огляду на покладені завдання, відділ з управління фінансовими ризиками має виконувати такі функції:

- проведення аналізу сукупного ризику, що має вплив на капітал та загальний фінансовий стан компанії;
- характеристика структури працюючих активів за напрямками діяльності, що найбільш піддані ризикам;
- обрахунок рівня ризику загального портфелю лізингових угод, аналіз його структури щодо страхування (самострахування);
- визначення залежності та ризиковості джерел фінансування, аналіз їх структури та вибір методів управління ними;
- аналіз рівня валютного ризику та вибір напрямів, методів, інструментів скорочення його негативних наслідків;
- характеристика показника сукупного ринкового ризику;
- пропозиції щодо оптимізації структури балансу компанії, можливість встановлення лімітів ризику на одну лізингову угоду;
- розробка та впровадження в роботу компанії бази даних з системи норм і обмежень ризиків;
- здійснення систематичного контролю щодо дотримання встановлених лімітів і обмежень.

Методологічні аспекти оцінки кредитоспроможності лізингоодержувача досліджували вітчизняні та зарубіжні вченими: Р. Іваненко, Л. Барабан, В. Горемикін, В. Газман, Ф. Гитс, А. Гриффитс, Дж. Хаттон та ін. У багатьох напрацюваннях дослідників не сформовано чітких методів і способів оцінки, спрямованих саме на лізинговий бізнес, переважна більшість праць відноситься до загальної оцінки фінансових компаній як позичальників.

На українському фінансовому ринку найефективнішими методиками оцінки кредитоспроможності позичальників володіють банки. За визначенням Національного банку України, «кредитоспроможність — це наявність в позичальника передумов для проведення кредитної операції та його здатність повернути борг в повному обсязі та в обумовлений договором строк». Кредитоспроможність визначається за показниками, що характеризують його спроможність вчасно розраховуватися за раніше одержаними позиками, його поточний фінансовий стан, здатність у разі потреби мобілізувати кошти та забезпечити ліквідність [4].

Автор Ю. Колядюк вдало використовує банківський досвід та логічно структурує всі методи на три групи [5, с. 12]:

- аналіз нефінансової інформації;
- аналіз цілей фінансування;
- аналіз фінансової інформації.

Кожна група містить підгрупи, за якими більш детально проводиться характеристика фінансового стану позичальника. Втім, характеристика кредитоспроможності не обмежується лише фінансовою звітністю, оскільки варто володіти інформацією про причини даного фінансового стану клієнта (фінансова звітність може бути лише відображенням роботи компанії, складу активів та заборгованості). Також статті балансу можуть поєднувати активи різної ліквідності, часто наявне податкове планування, що відбивається в нефінансовій звітності позичальника. Тому, в загальну оцінку кредитоспроможності позичальника включають нефінансові показники.

Проаналізувавши праці вітчизняних і зарубіжних авторів, можемо сформулювати ряд показників для ефективної оцінки кредитоспроможності лізингоодержувача. Насамперед, варто зауважити, що клієнтами лізингових компаній виступають суб'єкти підприємницької діяльності. Загалом, для підприємств застосовують велику кількість показників, наприклад, якість менеджменту; стабільність і перспективність фірми; галузевий аналіз; місце розташування позичальника; стосунки з державними органами; оцінка ринку збуту; оцінка виробництва тощо. Але, на відміну від загальноприйнятих підходів оцінки юридичних осіб, ми зосереджуємо увагу на лізинговому бізнесі, тому пропонуємо такі основні критерії оцінки кредитоспроможності лізингоодержувача (табл. 1).

Аналіз діяльності лізингоодержувача, найперше, охоплює оцінку основних засобів, тобто, устаткування та нерухомого майна. Оцінюється придатність обладнання, адже застаріле устаткування свідчить про низьку якість продукції, а, отже, лізингодавець орієнтований на нижній цінний сегмент ринку. Крім цього, наявність застарілого обладнання підвищує ризик технологічних неполадок у процесі виробництва, що може призвести до додаткових втрат і потреби в резервному фінансуванні. Важливими аспектами є організація виробництва та збуту продукції.

Таблиця 1

ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ЛІЗИНГООДЕРЖУВАЧА

№ з/п	Група показників	Складові аналізу
1	Аналіз діяльності лізингоодержувача	якість основних фондів
		організація виробництва та збуту продукції
		робота структурних підрозділів
		принципи роботи компанії
2	Характеристика кредитної історії	співпраця з партнерами та клієнтами
		наявність відкритих кредитів
		загальна сума заборгованостей
		репутація в обслуговуючому банку
3	Огляд галузі	інформація бюро кредитних історій
		динаміка розвитку галузі
		ризиковість галузі
4	Аналіз менеджменту компанії	специфічні особливості галузі
		рівень топ-менеджменту компанії
		інсайдери та реальні власники бізнесу
5	Характеристика цілей лізингу	материнські або дочірні структури
		бізнес-план проекту
		маркетинговий план (ідеї просування продукції)
6	Аналіз фінансових показників лізингоодержувача	характеристика майбутніх грошових потоків
		фінансовий баланс
		звіт про фінансові результати
		аудиторський висновок
		самостійна перевірка

Складено автором на основі: [2, с. 271–280; 5, с. 12–17; 6, с. 325–341; 7, с. 29–48]

Необхідно з'ясувати залежність роботи компанії від окремих покупців або постачальників, існування відокремлених структурних підрозділів і порядок їх роботи. Наприклад, компанія лізингодержувач може мати філії, то ж варто виявити ступінь взаємодії представництв філій із головним офісом, рівень контролю над філіями, стійкість центрального офісу в управлінні відокремленими підрозділами. Окрім цього, здійснюється загальна характеристика діяльності лізингодержувача, виокремлення певних рис у роботі, огляд головних принципів компанії, умови взаємодії з партнерами та клієнтами. Виявлення наявності претензій, судових позовів, арешту майна, застав.

Характеристика кредитної історії лізингодержувача починається з визначення відкритих кредитів і комерційних позик, розрахунку загальної суми заборгованості за ними, виявлення прострочених платежів, інформація про попередні обслуговування в банку. Дану інформацію, насамперед, надає лізингодержувач. Потім лізингова компанія логічно перевіряє цю інформацію в обслуговуючому банку та бюро кредитних історій. Утім, вітчизняні банки не завжди можуть надати інформацію про кредитну історію свого клієнта, тому лізинговим компаніям доцільно попередньо співпрацювати з банками й кредитними бюро. Особливо варто налагодити взаємодію з бюро кредитних історій, адже інформація про теперішнє обслуговування клієнта може суттєво відрізнятись від обслуговування в минулому або в інших банках.

Огляд галузі, в якій працює лізингодержувач. Необхідно виявити ризиковість даної галузі, динаміку її розвитку, чутливість до кризових явищ економіки. З'ясувати частку ринку, що займає підприємство та його плани щодо розширення або зменшення обсягів продаж. Тут важливо розуміти, що не завжди найбільша компанія в галузі може бути найстабільнішою, оскільки в такому разі дане підприємство буде найбільш залежне від всього ринку, хоч з іншого боку така компанія може вистояти демпінгуючи ціни. Правильне рішення залежатиме від особливостей кожної галузі, що й необхідно з'ясувати лізинговій компанії.

Аналіз менеджменту компанії являє собою оцінку рівня управління компанією, виявлення інсайдерів, реальних власників бізнесу, ступінь їх впливу на діяльність компанії. Якщо лізингова компанія є дочірньою або входить у фінансову групу, то можливі ризики, пов'язані з переведенням коштів на інші проекти або акумулювання прибутків для цілей інших осіб. Щоб уникнути такого ризику варто проаналізувати повну структуру групи, з'ясувати функції підприємства в групі, визначити материнську компанію, адже, на ній сходяться основні ресурси. В разі прояву можливого ризику відтоку грошових коштів на інші цілі або учасників групи, варто заручитись порукою від материнської компанії або найбільш платоспроможних підприємств групи.

Характеристика цілей лізингу також є важливою складовою й залежить від проекту, який за допомогою лізингу буде фінансуватися клієнтом. Якщо це проект, який передбачає фінансування поточної діяльності лізингодержувача, то доцільним є огляд бізнес-плану, частки власних коштів лізингодержувача в загальному фінансуванні, орієнтовний приріст прибутку, термін окупності тощо. Якщо це інвестиційний проект, тобто, він включає в себе відкриття нового напрямку бізнесу чи масштабне збільшення обсягів наявного виробництва, то доцільно провести більш глибокий аналіз цілей фінансування. Він включатиме не лише розгляд бізнес-плану, а й огляд маркетингового плану, характеристику майбутніх грошових потоків лізингодержувача, аналіз окупності проекту залежно від напрямків фінансування проекту, визначення чутливості бізнес-проекту на зміну основних його параметрів та ін.

Аналіз фінансових показників лізингодержувача включає в себе, насамперед, огляд фінансової звітності. Основними джерелами інформації являються фінансовий баланс лізингодержувача та звіт про фінансові результати. Втім, враховуючи те, що фінансова звітність не завжди показує реальний стан підприємства (іноді компанія для отримання фінансування може формувати звітність з певними змінами), доцільним є проведення перевірки достовірності фінансових звітів. Це здійснюється або шляхом проведення аудиторської перевірки, або самостійної перевірки фінансової звітності лізингодавцем. Аудиторська перевірка несе в собі додаткові затрати, тому не завжди позитивно сприймається лізингодержувачем. Але якщо передбачається фінансування в значних обсягах або за ставками, нижчими за ринкові, такий крок є оправданий. Як правило, замовлення аудиторського звіту характерне для зарубіжних компаній або вітчизняних дочірніх підприємств. Для українських компаній переважно застосовується самостійна перевірка, що включає розшифровку основних статей балансу, виявлення тенденцій розвитку компанії та сумнівних позицій. Основними показниками, на які слід звернути увагу, є дебіторська та кредиторська заборгованості. З'ясовують, чи є безнадійна дебіторська заборгованість і неліквідні запаси, виявлення в структурі дебіторської або кредиторської заборгованості сум, що будуть погашені в більш ніж річний термін від зві-

тної дати, можливих сум взаємовиключної заборгованості лізингодержувача з одним партнером чи клієнтом (часто це можуть бути бартерні операції, які штучно збільшать валюту балансу), виявлення розмірів і строків фінансування з інсайдерами або групами підприємств (для уникнення формування квазі-капіталу, коли межа між коштами підприємства та особистими коштами власника може бути розмитою, що найчастіше трапляється в малому бізнесі).

При оцінці балансу використовують такі способи оцінки:

- горизонтальний аналіз;
- вертикальний аналіз;
- коефіцієнтний аналіз.

Спосіб *горизонтального аналізу* балансу дає можливість визначити розмір і темп змін вибіркової статей балансу, з'ясувати основні джерела надходження та відтоку грошових ресурсів. Для прикладу, відтік грошових коштів шляхом суттєвого зростання дебіторської заборгованості може бути спеціально покритий за рахунок приросту кредиторської заборгованості чи приросту залучених позик, або направлення прибутку чи зниження запасів і необоротних активів. Аналіз такого взаємозв'язку між різними статтями балансу показує тенденції в діяльності лізингодержувача. Це можуть бути зміни, пов'язані із зростанням обсягу збуту продукції через надання довгострокових товарних позик, зростання обсягу оборотних активів через продаж певної частини фонду основних засобів тощо.

Метод *вертикального аналізу* базується на розгляді структури балансу лізингодержувача і є доповненням до горизонтального аналізу, позаяк виключає можливість впливу інфляційних процесів на валюту балансу та допускає кращу можливість прирівняти окремі статті активів і пасивів у розбіжні періоди.

Коефіцієнтний аналіз базується на порівнянні показників балансу лізингодержувача з визначеними орієнтирами, що є одним з найпоширеніших методів оцінки активів і пасивів підприємства. Базовими показниками можуть бути дані з попередніх періодів. Такий метод дозволяє виявити тенденції в роботі компанії та позитивну або негативну динаміку змін. Часто використовують нормативні показники, базові значення яких характерні для даної галузі. Такими виступають як загальноекономічні критерії, так і спеціалізовані для лізингової галузі [2, с. 273–275; 5, с. 15; 7, с. 124–128]:

— коефіцієнт фінансової стійкості («*debttoequity*») — оцінка довготермінової діяльності компанії, яка розраховується як відношення капіталу до активів, зобов'язань до активів або капіталу до зобов'язань;

— коефіцієнти ліквідності — оцінка короткострокової платоспроможності, яка розраховується як різниця між оборотними активами та поточними зобов'язаннями. Також коефіцієнт загальної ліквідності можна визначити як відношення короткострокових активів до короткострокових пасивів (до одного року). Нормативним значенням у такому випадку буде 1. Як правило, в практиці лізингових компаній розраховують коефіцієнт абсолютної ліквідності, нормативне значення якого залежить від галузі лізингодержувача:

$$L_{абс.} = \frac{Kaca + PP + IP}{KP},$$

де *Kaca* — грошові кошти в касі підприємства;

PP — грошові кошти на розрахунковому рахунку;

IP — інші рахунки в банках;

KP — короткострокові пасиви;

— коефіцієнт оборотності (маневреності) — оцінка оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості і запасів, що характеризує час операційного циклу виробництва та тривалість відповідності між надходженням коштів і платежами. Значення має бути позитивним. Розраховується за формулою:

$$K_{об.} = \frac{BK - OЗ}{BK},$$

де *BK* — власні кошти;

OЗ — основні засоби.

Окремо в лізингових компаніях визначається коефіцієнт оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості. Оборотність кредиторської заборгованості відображає кількість днів, сума виручки впродовж яких зможе повністю забезпечити кредиторську заборгованість. Коефіцієнт вказує на можливі труднощі, якщо клієнт не спроможний відповідати на

зобов'язання впродовж значної кількості днів. Аналогічна ситуація з оборотністю дебіторської заборгованості, що відповідає можливим труднощам в її одержанні. Нормативне значення приблизно 30–60 днів, адже, існує різниця між сферами діяльності окремих підприємств. Таким чином, коефіцієнти оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості розраховуються за формулою:

$$K_{об}КЗ = \frac{90 * КЗ}{Збут}; K_{об}ДЗ = \frac{90 * ДЗ}{Збут},$$

де *КЗ* — кредиторська заборгованість;

ДЗ — дебіторська заборгованість;

Збут — реалізація продукції (як правило, за квартал);

— коефіцієнт покриття лізингового платежу може визначатись за покриттям вільними коштами або грошовим обігом. У першому випадку показник вимірює, в скільки разів вільні кошти більше, ніж лізинговий платіж. Нормативно лізингоодержувач має покрити внесок мінімум у 1,5 рази вільними коштами. У другому випадку показник вказує на сумісність лізингового платежу з грошовим оборотом лізингоодержувача, тобто, він показує кількість днів, сума грошової виручки за які потрібна для покриття лізингового платежу. Нормативно коефіцієнт залежить від сфери діяльності, втім для лізингоодержувачів з виробничої сфери має бути вищим мінімум у 2 рази, ніж для підприємств сфери послуг. Розраховуються за формулами:

$$КП_{вільними коштами} = \frac{ВК}{ЛП}; КП_{грошовим обігом} = \frac{30 * ЛП}{Виручка},$$

де *ВК* — вільні обігові кошти в кінці місяця;

ЛП — лізинговий платіж за місяць;

Виручка — прихід коштів за місяць.

Коли фінансується група підприємств, то варто звернути окрему увагу на розгляд консолідованої звітності групи. Найправильнішим є самостійне складання лізинговою компанією консолідованого звіту всіх підприємств групи, втім такий спосіб майже не застосовується, оскільки окремі підприємства неохоче розкривають свої фінансові звіти, також це займає тривалий час підготовки та проведення самого зведення інформації. На практиці в такій ситуації використовують такі методи:

— зведення даних фінансової звітності головних підприємств групи, які формують основні активи, виробництво продукції та збут. Ризиком являється можливість упущення однієї з ключових складових компаній групи, що значно впливає на фінансовий баланс при консолідації;

— консолідація частини бізнесу групи, але виникає проблема з неможливістю проаналізувати можливий відтік грошових коштів на покращення фінансового стану чи потреби інших складових групи. Така методика застосовується, коли оцінювач може впевнено вказати на взаємопов'язані елементи групи;

— проведення аналізу фінансової звітності вибіркового підприємств групи. Хоч такий аналіз дає фрагментовану оцінку й передбачає лише аналіз тих підприємств, у яких акумулюються прибутки, це спрощує проведення й скорочує період перевірки. Якщо провести огляд усіх грошових потоків і заборгованості підприємств групи, що не включаються до консолідації, то можна звести до мінімум ризик відтоку грошових ресурсів.

Найзручнішим способом відображення результатів оцінки кредитоспроможності є SWOT-аналіз. Як відомо, стандартний формат SWOT-аналізу розподіляє всі фактори на 4 складові: сильні та слабкі сторони, можливості та ризики (загрози). Сильні та слабкі сторони передбачають ряд внутрішніх факторів, що є притаманними для лізингоодержувача. А в можливостях і загрозах зображають зовнішні фактори, що не відносяться до лізингоодержувача. Перевагою SWOT-аналізу є наочне відображення інформації в групах і зручність у користуванні.

Висновки. В умовах кон'юнктурних коливань економіки ризиковість лізингових операцій значно зростає, що робить актуальнішим пошук підходів і методів аналізу фінансового стану лізингоодержувача. Для запобігання негативним наслідкам настання ризиків рекомендовано ввести в організаційну структуру лізингової компанії відділ управління ризиками, головними завданнями якого буде координація системи комплексного управління ризиками і прийняття своєчасних та ефективних рішень, спрямованих на усунення виявлених недоліків.

Оцінка кредитоспроможності лізингоодержувача є одним з головних факторів якісного відбору клієнтів. Найякіснішими методиками оцінки позичальників володіють комерційні банки, втім лізингова діяльність характеризується специфічними ознаками, які не дозволяють прямо використовувати банківські підходи. Нами виокремлено та розглянуто 6 груп показників, які використовують при оцінці кредитоспроможності: характеристика діяльності лізингоодержувача, аналіз кредитної історії, огляд галузі, аналіз менеджменту компанії, характеристика цілей лізингу та аналіз фінансових показників лізингоодержувача. На практиці найраціональнішим є використання коефіцієнтного аналізу при оцінці кредитоспроможності клієнтів, оскільки він дозволяє не лише проаналізувати загальний стан позичальника, але й виявити окремі недоліки в його роботі. Для цього використовують такі коефіцієнти: фінансова стійкість, ліквідність, оборотність (маневреність), оборотність кредиторської та дебіторської заборгованості, покриття лізингового платежу вільними коштами або грошовим обігом тощо.

На нашу думку, при наданні лізингових послуг банківською установою (безпосередньо чи через дочірню лізингову компанію) проблема ризиковості лізингових операцій вирішується значно легше. Це пояснюється тим, що при організації відділу з управління фінансовими ризиками в лізинговій компанії, такий підрозділ вимагає значних матеріальних та інтелектуальних затрат, що набагато важче реалізувати, ніж у банківській установі. Як правило, банк має у своїй структурі відділ з управління ризиками, відділ безпеки, відділ фінансового моніторингу тощо. Таким чином, своєчасне реагування відділу з управління ризиками банківської установи на зміну зовнішнього та внутрішнього середовища, координація його зусиль з іншими організаційними підрозділами сприятиме підвищенню конкурентоспроможності та фінансової стійкості лізингової компанії відповідно до загальної стратегії її функціонування.

Список використаних джерел

1. *Дорофєєва О. В.* Організаційні аспекти управління фінансовими ризиками лізингових компаній / О. В. Дорофєєва // Актуальні проблеми економіки. — 2005. — №6. — С. 109–114.
2. *Технологія лізингу: Монографія / Рязанова Н., Іваненко Р., Різник В. та ін.; За ред. Г. Т. Сенькович.* — К.: ЦНТ «Гопак», 2010. — 320 с.
3. *Горемыкин В. А.* Лизинг : Учебник / В. А. Горемыкин; Изд. 2-е, исп. и доп. — М.: Филинь; Информцент XXI века, 2009. — 944 с.
4. Глосарій банківської термінології. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123417&cat_id=123213
5. *Колядюк Ю.* Аналіз кредитоспроможності лізингоодержувачів: елементи та підходи / Ю. Колядюк. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://leasinginukraine.com/files/Lizing_6_ukr.pdf
6. *Науменкова С. В.* Ринок фінансових послуг : Навч. посібник / С. В. Науменкова, С. В. Міщенко. — К. : Знання, 2010. — 532 с.
7. *Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання : Монографія / Єпіфанов А. О., Дехтяр Н. А., Мельник Т. М., Школьник І. О. та ін. / За ред. д.е.н. А. О. Єпіфанова.* — Суми: УАБС НБУ, 2007. — 286 с.

18.06.2014